

DOOR JULIETTE DE SWARTE

Als pas afgestudeerde scenarioschrijver je entree maken in de filmwereld is niet zo makkelijk. Want je komt er pas tussen als je iets kunt laten zien: een film. Dan moet een regisseur of producent je wel die kans geven. Scenarioschrijvers zijn vaak drie tot vijf jaar na hun studie aan het worstelen om een eerste productie gemaakt te krijgen waarmee ze kunnen laten zien: 'Kijk, dit ben ik.'

Tegelijk zijn die eerste jaren best cruciaal voor alle mensen die afstuderen in creatieve vakken.

'Precies. Daarom willen we jonge scenarioschrijvers een eerste zetje in de rug geven als ze afgestudeerd zijn. Dat doen we door een panel van ervaren schrijvers voor hun neus te zetten: hoe hebben zij

het aangepakt? Maar vooral ook door een serie gesprekken aan te bieden met producenten en regisseurs zodat er een eerste klik kan ontstaan.'

Hoe belangrijk is die klik, je bent een goede schrijver of je bent het niet, toch?

'Dat dacht ik vroeger ook altijd, dat de producenten vanzelf naar je toekomen als je een goed scenario hebt geschreven. Daarom zijn we in 2009 begonnen met bijeenkomsten waar producenten en schrijvers elkaar konden ontmoeten. Later hebben we daar een online platform voor opgezet; een soort datingsite voor filmmakers. Ik ontdekte dat matchmaking online niet werkt. Ze moeten elkaar ook live zien en spreken. Juist de passie van de schrijver en of-ie een doorzetter is, is heel belangrijk bij de beslissing of je gaat samenwerken. Alles draait om persoonlijk contact. Film is een *people's business*.'

Zijn regisseurs en producenten lastig benaderbaar?

'Kijk, Nederland is zo klein dat je in principe toegang hebt tot iedereen. Het is geen Hollywood

Maarten matcht aanstormende scenaristen met een universeel verhaal

MOMENTOM

DIPLOMA OP ZAK. EN DAN? HOE WORDT JOUW SCENARIO EEN FILM? CONNECTIES IN DE FILMWERELD BLIJKEN VOOR KERSVERSE SCENARIOSCHRIJVERS MINSTENS ZO BELANGRIJK. MAARTEN ALMEKINDERS RICHTTE SCRIPTBANK OP OM SCENARISTEN EN FILMPROFESSIONALS TE MATCHEN: 'DE MEEST ORIGINELE GEESTEN ZIJN NIET PER SE DE BESTE NETWERKERS.' DIT JAAR WERKT DE KEEP AN EYE FOUNDATION VOOR HET EERST SAMEN MET SCRIPTBANK. DE NIEUWE LICHTING SCENARIOSCHRIJVERS VAN ACHT SCHRIJFOPLEIDINGEN PRESENTEREN ZICH TIJDENS EEN MATCHMAKING EVENT AAN PRODUCENTEN, REGISSEURS EN SCENARISTEN.

waar mensen onbereikbaar zijn. Als je weet waar de filmmensen komen, kun je ze gewoon aanspreken. Of jezelf bij een producent uitnodigen om eens een kop koffie te drinken. Maar de meest originele geesten zijn niet per se de beste netwerkers. Schrijvers zijn vaak ook minder *outgoing* dan regisseurs. Dus die moet je een beetje helpen.

Alfred Hitchcock zei ooit: 'Om een succesvolle film te maken, heb je drie dingen nodig: het script, het script en het script.' Zijn collega-filmmaker Billy Wilder was bijna net zo resoluut: 'Een goede film draait voor tachtig procent om het script en voor twintig procent om de uitvoering.' Als het scenario rammelt, krijg je nooit echt een goeie film. Maar omdat film een gesamtwerk is, is het niet altijd heel duidelijk te zien wat het aandeel is van de scenarist en wat van de regisseur. Als scenarist schrijf je wat je ziet en hoort, en het is aan de regisseur, acteurs en andere professionals hoe dat wordt ingevuld.'

Kun je aan de dialogen niet horen of ze goed geschreven zijn?

'Ja, aan de dialogen wel. En hoe de spanningsbogen zijn opgebouwd. Maar de hele mise-en-scène en de regie van de acteurs – dat zijn de keuzes van de regisseur. Een film wordt vaak gepresenteerd als het project van de regisseur en diens inbreng is ook

het meest zichtbaar. De scenarioschrijver staat – vooral in Nederland – altijd in de schaduw van de regisseur, maar daar begint de film meestal wel.'

Zijn er meer schrijvers dan er films gemaakt kunnen worden?

'Film is zo'n duur medium. Er zijn veel meer mensen die iets willen maken dan er fondsen en omroepen zijn. Tegelijk moeten goede schrijvers wel meters kunnen maken. Want het duurt vijf tot tien jaar voordat iemand een toonaangevend, meeslepend drama kan maken. Maar in de tussentijd moet je wel de kansen krijgen om te kunnen groeien. Als scenarist moet je daarom een antenne hebben voor verhalen. Er zijn mensen die een saai leven hebben, maar geweldig kunnen vertellen over een trip naar de supermarkt. Omdat ze een goed observatievermogen hebben en een fascinatie voor menselijk gedrag. Als scenarist kun je in een vrij eenvoudig gegeven iets actueels of universeels herkennen. Dat aanvoelt van: hé, dit is iets wat nog niet verteld is, maar wel breder leeft.

Producenten zoeken vaak naar een 'local for global'-verhaal. Een verhaal dat voor buitenstaanders exotisch is en daarmee een inkijkje geeft in een cultuur die nog onbekend is, maar wel raakt aan gevoelens die iedereen herkent. Over ouders en kinderen. Vriendschap. Ambitie. Rouw en verlies, liefde. Verhalen die de potentie hebben om een groter publiek te raken met een universele waarheid.'

Kun je beter schrijven over onderwerpen waar je zelf bekend mee bent?

'Write what you know' is een advies dat veel schrijvers krijgen. Als je dat letterlijk neemt, beperkt het je tot je eigen leven en dat kan tot navelstaardige films leiden. Je kunt het ook breder trekken: dat je helemaal in de wereld duikt waarover je schrijft vanuit een ongelooflijke nieuwsgierigheid. Dat zag ik ook bij afgestudeerden van de Filmacademie dit jaar. Veel films gingen over behoorlijk volwassen onderwerpen. Ze hadden zich duidelijk goed verdiept in levensfasen die ze zelf nog niet hadden doorleefd.'

Een serie die jij mede hebt opgezet, Keizersvrouwen, ging over de exotische wereld van de high class escort. Ben je daar ook helemaal ingedoken?

'We wilden vertellen wat het doet met de liefde in je leven als seks je business is.

Daarom hebben we veel gesprekken gehad met de baas van een high class escortbureau. Zij had eindeloos veel verhalen en anekdotes. We zijn ook wel eens een avond mee op stap geweest. We spraken ook met sommige dames. Omdat we geen klant of familie maar buitenstaander zijn, durfden ze openhartig te spreken.'

Een scenarioschrijver zei laatst: 'Als je een film wilt maken moet je zo'n zeven jaar vooruitkijken.' Is het thema tegen die tijd nog steeds relevant?

'Als je een film ontwikkelt kan het inderdaad zomaar vijf tot zeven jaar duren voor het helemaal rond is. Vooral ook omdat je te maken hebt met de financiering, waardoor er soms lange pauzes in het proces zijn. Je moet dus niet te snel op het onderwerp uitgekeken raken. Het moet ook z'n momentum in de samenleving niet verliezen. Thema's als woke – tegen de tijd dat je met dat verhaal komt denkt iedereen: dat is iets van drie jaar geleden.'

We leven in een tijd waarin meningen over wat kan en niet kan best uitgesproken zijn. Maakt dat het werk van een filmmaker lastiger?

'Je ziet nu dat veel dingen kritisch tegen het licht worden gehouden. Dat is veel sterker dan vroeger. Bij sommige films stellen we de vraag: kan dit nog? Of moeten we het zien in de tijd dat het gemaakt is? Deze discussie speelt overal in de kunst. Ik lees veel verhalen van jonge schrijvers en merk dat zij best veel willen. Ze willen juist taboeonderwerpen aan de kaak stellen. Alleen de 'gatekeepers' durven minder risico te nemen. Of het nou om Netflix of de publieke omroep gaat, iedereen is toch een beetje bang om kijkers tegen het hoofd te stoten met al te uitgesproken standpunten.'

Wat moet je dan als filmmaker doen?

'Ik zeg altijd: laat je niet weerhouden. Ga je idee ook niet afzwakken. Zoek buiten de gebaande paden. Soms wer-

MOMENTUM

WAAROM MOET JUIST DIT VERHAAL NU VERTELD WORDEN?
WAAROM IS HET BELANGRIJK? EN WAAROM BEN JIJ DE JUISTE
PERSOON OM DEZE FILM TE MAKEN?

Scenario zoekt klik

Sinds kort heeft Keep an Eye een nieuwe samenwerkingspartner in Scriptbank. Deze organisatie brengt nieuwe getalenteerde scenarioschrijvers in contact met producenten, regisseurs, omroepen en platforms. Die leren de schrijvers kennen via een netwerk van scriptcoaches, scenariodocenten en talenthubs, door scripts of opdrachten te lezen en de professionals mee te maken in workshops. Scriptbank organiseert verschillende kennismakingsvormen, helpt ideeën ontwikkelen tot pitches of scripts en adviseert over het samenstellen van schrijfteams.

ken films over beladen onderwerpen goed als *conversation starter* bij congressen over dat onderwerp.'

Waar kijk jij naar als een jonge scenarioschrijver bij je komt?
'Ik stel altijd de vraag: waarom nu en waarom jij? Waarom moet juist dit verhaal nu verteld worden? Waarom is het belangrijk? En waarom ben jij de juiste persoon om deze film te maken? Wat is jouw opvatting over dit thema? Wat is je boosheid of nieuwsgierigheid? Wat wil je dat de kijker mee naar huis neemt na het kijken van jouw film?'

Jonge filmmakers maken zich om andere dingen druk dan de oudere.

'Juist daarom is de samenwerking met ervaren schrijvers zo belangrijk. Vanuit het besef dat de jongere generatie aan zet is en een ander soort engagement heeft dan de oudere, maar nog niet de positie en ervaring heeft om zijn stem te laten horen. De onderwerpen waar jongeren mee te maken hebben zouden meer aan bod moeten komen. Ik ben daarom heel blij dat Keep an Eye deze filmmakers steunt om ze zo snel mogelijk te verbinden met het werkveld. Want na hun opleiding vallen ze soms tussen wal en schip. Om steun te krijgen van het Filmfonds moet je bijvoorbeeld eerst iets gemaakt hebben. Ik ben heel blij dat ik de Keep an Eye Foundation tegenkwam, anders hadden we deze matchmaking evenementen niet kunnen realiseren.' ♦

Elk jaar studeren scenarioschrijvers af aan diverse opleidingen. Dan staan ze voor de grote opgave om hun plek te vinden in de filmbusiness: producenten en regisseurs benaderen, ervaring opdoen, indienen bij fondsen. Kortom: een eerste kans krijgen. De afstuderende scenarioschrijver sneeuwt vaak onder bij de première van een afstudeerfilm, of studeert af als eenling binnen een andere kunst- of schrijfdiscipline. Daarom willen we nieuwe scenarioschrijvers een aantal ontmoetingen bieden, zodat ze een start kunnen maken in het professionele veld. Want een carrière begint met een persoonlijke klik.

Afgelopen zomer presenteerde Scriptbank samen met de Keep an Eye Foundation de nieuwe lichting scenarioschrijvers van acht schrijfopleidingen. Zo'n dertig scenarioschrijvers die in 2024 afstudeerden, presenteerden zich aan producenten, regisseurs en scenaristen. Na een kort plenair programma kregen de alumni een reeks speeddates met filmprofessionals. Deze gesprekken werden vooraf ingedeeld om zo de kans op succes nog groter te maken. Het was een bijzonder geslaagde middag en er is al een aantal concrete afspraken gemaakt. Dit smaakt naar meer.